

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 12. märts 2020
(OR. en)

Institutsioonidevaheline
dokument:
2018/0169(COD)

15301/19
ADD 1

ENV 1046
SAN 528
CONSOM 341
AGRI 631
CODEC 1803

NÕUKOGU PÕHJENDUSTE KAVAND

Teema: Nõukogu esimese lugemise seisukoht eesmärgiga võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus vee taaskasutuse miinimumnõuete kohta
– Nõukogu põhjenduste kavand

I. SISSEJUHATUS

Komisjon võttis 28. mail 2018 vastu järgmise seadusandliku ettepaneku: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus vee taaskasutuse miinimumnõuete kohta (nn vee taaskasutuse määrus) (9498/18 + ADD 1 – ADD 6).

Euroopa Parlament võttis 12. veebruaril 2019 vastu oma esimese lugemise seisukoha komisjoni ettepaneku kohta (6427/19).

Nõukogu leppis oma 26. juuni 2019. aasta istungil komisjoni ettepaneku suhtes kokku üldises lähenemisviisis (10278/19), millega antakse eesistujariigile volitused pidada läbirääkimisi Euroopa Parlamendiga.

Toimus kolm kolmepoolset kohtumist, vastavalt 10. oktoobril, 12. novembril ja 2. detsembril 2019. Nende kolmepoolsete kohtumistega paralleelselt toimus mitu tehnilist kolmepoolset kohtumist.

Pärast teksti analüüsimist kokkuleppe saavutamise eesmärgil kinnitas alaliste esindajate komitee 18. detsembril 2019 kolmepoolsete kohtumiste tulemusena saavutatud lõpliku kompromissi (14944/19 + COR 1). Kinnitatud tekst koos ümbernummerdatud sätetega esitati samal päeval dokumendi 15254/19 +COR 1 LISANA.

Euroopa Parlamendi keskkonna-, rahvatervise ja toiduohutuse komisjon (ENVI) andis 21. jaanuaril 2020 tekstile oma heakskiidu. Seejärel saatis ENVI-komisjoni esimees samal päeval alaliste esindajate komitee esimehele kirja, milles märkis, et pärast õiguskeelelist viimistlemist soovitab ta ENVI-komisjonil ja parlamendi täiskogul nõukogu seisukoht muudatusteta vastu võtta.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis oma arvamuse ettepaneku kohta vastu 12. detsembril 2018¹. Regioonide Komitee võttis oma arvamuse vastu 6. detsembril 2018².

II. EESMÄRK

Käesoleva määruse eesmärk on tagada, et taaskasutatav heitvesi on põllumajanduslikuks niisutamiseks ohutu ning seeläbi tagada keskkonna ning inimeste ja loomade tervise kõrgel tasemel kaitse, edendada ringmajandust, toetada kliimamuutustega kohandumist ning aidata käsitleda veenappust ja sellest tulenevat survet veevarudele kooskõlastatud viisil kogu liidus, andes seeläbi panuse ka siseturu tõhusasse toimimisse.

III. NÕUKOGU ESIMESE LUGEMISE SEISUKOHA ANALÜÜS

Üldised tähelepanekud

Vee taaskasutuse määruse suhtes kokkuleppe saavutamiseks pidasid nõukogu ja Euroopa Parlamendi esindajad kolmepoolsetel kohtumistel mitteametlikke läbirääkimisi oma seisukohtade lähendamiseks. Nõukogu esimese lugemise seisukoha tekst määruse kohta kajastab täielikult kompromissi, mis saavutati kahe kaasseadusandja vahel Euroopa Komisjoni toetusel.

¹ ELT C 110, 22.3.2019, lk 94.

² ELT C 86, 7.3.2019, lk 353.

Nõukogul ja Euroopa Parlamendil on vee taaskasutuse määruse osas samad eesmärgid. Seda arvesse võttes jõudsid nõukogu ja parlament viimasel kolmepoolsel kohtumisel kokkuleppele määruse teksti suhtes, milles on leitud tasakaal nende erinevate seisukohtade vahel. Ühest küljest soovis nõukogu tarbetute halduskulude vältimiseks tagada selguse seoses määruse kohaldamisalaga ning anda piisavalt tegutsemisruumi liikmesriikidele, kes vett põllumajandusmaa niisutamiseks taaskasutavad, ja neile, kes seda ei tee. Teiselt poolt soovis parlament tõhustada vee taaskasutust käsitlevate normide ühtlustamist ELis, muu hulgas vee kvaliteedi ja seire miinimumnõuete kehtestamise kaudu.

Põhiküsimused

Kolmepoolsel kohtumisel 2. detsembril 2019 saavutatud kokkuleppes on nõukogu ja parlamendi seisukohti lähendatud mitmes võtmeküsimuses.

Kohaldamisala

Nõukogu ja parlament nõustuvad, et määruses sätestatud vee kvaliteedi ja seire miinimumnõuded hõlmavad üksnes puhastatud asulareovee kasutamist põllumajanduslikuks niisutuseks. Tunnistades siiski, et taaskasutatavat heitvett saab edukalt taaskasutada ka muuks otstarbeks kui põllumajanduslikuks niisutuseks, on määruse I lisas sätestatud, et ilma et see piiraks keskkonda ja tervist käsitlevate asjakohaste liidu õigusaktide kohaldamist, võivad liikmesriigid taaskasutatavat heitvett kasutada täiendaval otstarbel, näiteks tööstuses või kommunaalteenuste ja keskkonnaga seotud eesmärkidel.

Lisaks sisaldab nõukogu esimese lugemise seisukoht artikli 2 lõikes 2 kaalutlusõiguse klauslit, mis võimaldab liikmesriikidel otsustada, et vee taaskasutamine põllumajanduslikuks niisutuseks ei ole ühes või mitmes valgalapiirkonnas või selle osas asjakohane. See võimaldab liikmesriikidel, kes vett ei taaskasuta, vältida tarbetuid halduskulusid, näiteks lubade väljastamiseks vajaliku haldustaristu loomisega seotud kulusid.

Samal ajal sätestatakse kaalutlusõiguse klauslis kord, millega tagatakse, et liikmesriigid põhjendavad nõuetekohaselt oma otsuseid, vaatavad need vajaduse korral vähemalt iga kuue aasta järel läbi ja esitavad need komisjonile. Lisaks kohustab artikli 10 lõige 3 liikmesriike tegema oma otsused üldsusele internetis või muul viisil kättesaadavaks. Põhjenduses 7 selgitatakse täiendavalt, et määruse eesmärk on hõlbustada vee taaskasutust põllumajanduslikuks niisutuseks, kui see on asjakohane ja kulutõhus. Põhjenduses juhitakse tähelepanu ka sellele, et määrus peaks olema piisavalt paindlik tagamaks, et liikmesriigid, kes ei taaskasuta vett põllumajanduslikuks niisutuseks, peavad kohaldama selles sätestatud norme alles siis, kui nad hakkavad hilisemas etapis sel viisil vett taaskasutama.

Lisaks tunnistavad nõukogu ja parlament, kui oluline on võimaldada vee taaskasutamisel innovatsiooni, vältides samal ajal konkurentsi moonutamist. Nimetatud põhjustel on nõukogu esimese lugemise seisukoha artikli 2 lõikes 3 sätestatud, et erandina ei pea teatavatel tingimustel määruse sätteid kohaldama uurimis- ja katseprojektide puhul.

Lõpuks märgitakse artikli 2 lõikes 4, et vee taaskasutuse määrust kohaldatakse, ilma et see piiraks määruses 852/2004 sätestatud toiduhügieeni õigusraamistiku kohaldamist.

Samal ajal võetakse artiklis 2 arvesse mitmeastmelist lähenemisviisi, täpsustades, et vee taaskasutuse määruse kohaldamine ei takista toidukäitlejaid saavutamast määruse 852/2004 nõuetele vastavat vee kvaliteeti, kasutades hilisemas etapis mitut veepuhastusviisi eraldi või koos muude lahendustega, mis ei hõlma käitlemist, ega kasutamast põllumajanduslikuks niisutuseks muid alternatiivseid veevarusid. Sellega seoses tuleb märkida, et artikli 5 lõike 4 punktis c nähakse ette, et vee taaskasutamise riskijuhtimiskavas tuleb eelkõige määratlada täiendavad tõkked vee taaskasutuse süsteemis ja sätestada pärast nõuetele vastavuse hindamise kohta mis tahes lisanõuded, mis on vajalikud vee taaskasutuse süsteemi ohutuse tagamiseks, sealhulgas vajaduse korral tingimused seoses jaotamise, hoiustamise ja kasutamisega, ning teha kindlaks nende nõuete täitmise eest vastutav(ad) isiku(d). Viide tõketele on esitatud ka I lisa 2. jao punktis 1.

Kompromiss teksti ei lisatud parlamendi esitatud muudatusettepanekut, millega nähakse ette taaskasutatava heitvee käitise käitaja vastutus nõuetele mittevastavuse korral, kuna seda ei peetud kohaldamisalasse kuuluvaks. Pealegi oleks praktikas väga raske tõendada, et taaskasutatav heitvesi põhjustas pinnase või põllumajanduskultuuride saastumist.

Vee kvaliteedi ja seire miinimumnõuded

Vee taaskasutuse määrase eesmärk on kaitsta inimeste ja loomade tervist ning keskkonda, kehtestades miinimumnõuded nii taaskasutatava heitvee kvaliteedile kui ka nõuetele vastavuse seireks ning ühtlustades riskijuhtimise põhielemendid.

Need miinimumnõuded on sätestatud vastavalt määrase I ja II lisas. Nimetatud lisad on ekspertide, sealhulgas Teadusuuringute Ühiskeskuse (JRC) põhjaliku töö tulemus.

Arvestades, et tehniline töö peab olema poliitilistest kaalutlustest ülimuslikum, leppisid nõukogu ja parlament kolmepoolsetel kohtumistel kokku, et kõnealustes lisades tehakse vaid mõned muudatused, mille Teadusuuringute Ühiskeskus seejärel kinnitas. Samuti lisati selguse huvides I lisa tabelisse 1 joonealune märkus järgmises sõnastuses: „Kui sama liiki niisutatud põllukultuur kuulub mitmesse tabelis 1 esitatud kategooriasse, kohaldatakse kõige rangema kategooria nõudeid. Nõukogu ja parlament jõusid kokkuleppele ka kontrollseiret käsitlevas sättes. Selle sättega nähakse ette, et kontrollseire tuleb teha kõigil juhtudel, kui ajakohastatakse seadmeid ja kui lisatakse uusi seadmeid või protsesse. Kontrollseiret tuleb teha ainult kõige rangema taaskasutatava heitvee kvaliteedi klassi puhul.

Komisjonile antavad volitused võtta vastu delegeeritud õigusakte, millega kohandatakse olulisi riskijuhtimiselemente vastavalt teaduse ja tehnika arengule (artikli 5 lõike 5 esimene lõik), ning määrust täiendavaid delegeeritud õigusakte, millega sätestatakse riskijuhtimise tehnilised nõuded (artikli 5 lõike 5 teine lõik), tagavad määruse jätkuva ajakohasuse. Lisaks on artikli 11 lõikes 5 sätestatud, et komisjon peab liikmesriikidega konsulteerides koostama suunised, et toetada määruse praktilist kohaldamist. Komisjon peab kõnealused suunised esitama kahe aasta jooksul pärast määruse jõustumist. Ühtlustamine tuleneb ka artikli 6 lõikest 5, milles on sätestatud, et pädevad asutused peavad teatama loa taotlejale taotluse kohta otsuse tegemise eeldatava kuupäeva 12 kuu jooksul. Lõpetuseks peavad liikmesriigid, kes taaskasutavad vett põllumajanduslikel eesmärkidel, artikli 15 kohaselt kehtestama määruse rikkumise korral kohaldatavad karistusnormid ja võtma kõik vajalikud meetmed nende rakendamise tagamiseks. Liikmesriigid peavad hiljemalt neli aastat pärast jõustumise kuupäeva teatama komisjonile nimetatud normidest ja meetmetest ning seejärel kõigist neid mõjutavatest muudatustest.

Nõukogu esimese lugemise seisukohas ei ole kehtestatud miinimumnõudeid mikrosaasteainetele ja mikroplastile. Siiski täpsustatakse II lisa b osa punkti 6 alapunktis e, et mikrosaasteained ja mikroplastid on vee kvaliteediga seoses uued probleemsed ained, mida tuleb riskihindamisel eriti arvesse võtta. Lisaks on artikli 12 lõike 2 punktis d nimetatud uusi probleemseid aineid kui aspekti, mida komisjon peab hindamisel eriti arvesse võtma. Eeltoodut arvesse võttes väljendas komisjon valmisolekut teha avaldus selle kohta, et arvestades, et mikrosaasteained ja mikroplast on üldine küsimus, mis ei piirdu üksnes taaskasutatava heitveega, jätkab ta jõupingutusi selle olulise küsimuse edasiseks käsitlemiseks.

Võimalus võtta arvesse vee taaskasutuse süsteemide erinevusi ELis

Kooskõlas otstarbest lähtuva lähenemisviisiga annab nõukogu esimese lugemise seisukohas esitatud kompromiss liikmesriikidele, kes taaskasutavad vett põllumajanduslikuks niisutuseks, paindlikkuse vee taaskasutuse süsteemide korraldamisel. Samal ajal tagab kompromiss inimeste ja loomade tervise ning keskkonna piisava kaitse. Artikkel 5 (riskijuhtimine) ja artikkel 6 (kohustused seoses taaskasutatava heitvee loaga) koostoimes artiklis 3 esitatud pädeva asutuse, lõppkasutaja ja vastutava isiku määratlustega jätavad liikmesriikidele paindlikkuse vee taaskasutuse süsteemi eri osaliste kohustuste osas.

Selleks et pakkuda vajalikku võimalust kohanduda kohalike oludega, määratletakse artikli 3 lõikes 11 nõuetele vastavuse hindamise koht kui koht, kus taaskasutatava heitvee käitise käitaja tarnib taaskasutatava heitvee ahela järgmisele osalisele, samas kui artikli 6 lõike 3 punktis f on sätestatud, et täpse nõuetele vastavuse hindamise koha võib loas kindlaks määrata.

Lisaks annab paindlikkust ka artikli 7 lõige 3, kuna selles täpsustatakse, et liikmesriigi pädeva asutuse ülesanne on teha kindlaks, et vee taaskasutuse nõuetele vastavus on taastatud, järgides vee taaskasutamise riskijuhtimiskavas määratletud menetlusi.

Võttes arvesse paindlikkust, mida nõukogu esimese lugemise seisukoht jätab liikmesriikidele ja teistele vee taaskasutamises osalejatele, leppisid kaasseadusandjad kolmepoolsetel läbirääkimistel kokku, et kohaldamist alustatakse kolme aasta möödumisel määruse jõustumisest (artikkel 16).

Muud olulised küsimused

Nõukogu esimese lugemise seisukohas on sätestatud mitu muud olulist küsimust, mille suhtes nõukogu ja Euroopa Parlamendi esindajad kolmepoolsetel kohtumistel kokkuleppele jõudsid.

Teavitamine ja läbipaistvus

Vee taaskasutuse edendamiseks peavad need liikmesriigid, kus taaskasutatavat heitvett kasutatakse põllumajanduslikuks niisutuseks, korraldama vee taaskasutusest tuleneva veevarude kokkuhoiu teemalisi üldisi teavitus- ja teadlikkuse suurendamise kampaaniaid. Ebaproportsionaalse koormuse vältimiseks on artiklis 9 sätestatud, et liikmesriigid võivad selliseid kampaaniaid kohandada vastavalt vee taaskasutamise ulatusele. Lisaks loetletakse artiklis 10 läbipaistvuse huvides vee taaskasutust käsitlev teave, mille liikmesriigid, kus taaskasutatavat heitvett kasutatakse, peavad tegema internetis või muul viisil üldsusele kättesaadavaks. See teave peab olema asjakohane ja seda tuleb ajakohastada iga kahe aasta järel. Lõpetuseks nähakse artikliga 11 ette määruse rakendamise seiret käsitleva teabe süsteemi loomine.

Õiguskaitse kättesaadavus

Nõukogu esimese lugemise seisukoha uues põhjenduses 39 viidatakse õiguskaitse kättesaadavusele, nagu tehti ka ühekordselt kasutatavate plasttoodete direktiivis. See kajastab asjaolu, et kõik liikmesriigid on ühinenud ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni keskkonnainfo kättesaadavuse, keskkonnanäsjade otsustamises üldsuse osalemise ning neis asjus kohtu poole pöördumise konventsiooniga, mida tavaliselt tuntakse Århusi konventsiooni nime all. Vee taaskasutuse määruses ei ole vaja sätestada õiguskaitse kättesaadavusega seotud erikohustusi, kuna kõigis ELi liikmesriikides on olemas hästitoimivad riiklikud süsteemid, et tagada õiguskaitse kättesaadavus keskkonnaküsimustes.

Hindamine ja läbivaatamine

Artikli 12 lõikes 1 on sätestatud, et komisjon peab hiljemalt kaheksa aasta jooksul pärast määruse jõustumist hindama määruse kohaldamist ja selle läbi vaatama. Selles artiklis täpsustatakse elemendid, millel kõnealune hindamine peab põhinema. Hindamise osana peab komisjon hindama, kas määruse kohaldamisala on võimalik laiendada taaskasutatavale veele, mis on mõeldud täiendavateks konkreetseteks kasutusviisideks, sealhulgas taaskasutuseks tööstuslikel eesmärkidel. Komisjon peab hindama ka seda, kas määruse nõudeid on võimalik laiendada puhastatud reovee kaudsele kasutusele.

IV. KOKKUVÕTE

Nõukogu esimese lugemise seisukoht vee taaskasutuse määrase kohta kajastab täielikult kompromissi, mis saavutati nõukogu ja Euroopa Parlamendi esindajate mitteametlikel läbirääkimistel komisjoni toetusel. Eeltoodut arvestades palutakse alaliste esindajate komiteel soovitada nõukogul:

- kinnitada käesolevad nõukogu põhjendused nõukogu esimese lugemise seisukoha kohta ning
- saata käesolevad nõukogu põhjendused Euroopa Parlamendile.

Pärast seda, kui Euroopa Parlament on oma teise lugemise seisukoha vastu võtnud, kiites nõukogu seisukoha muutmata kujul heaks, jõustub vee taaskasutuse määrus 20. päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.
